

A Herodes tan gelós del seu tron, el fet anunciat pels Magues li llevava el repós. Hi havia dos detalls que el preocupaven: l'estrella i l'afirmació dels prínceps dels sacerdots i escribes segons la qual el Crist havia de néixer a Betlem.

Des de el terrat de casa seva segurament sotjava el cel per si veia una estrella nova, una estrella reial. I de la mateixa manera que havia ordenat als savis que escrutessin les Escripures es probable que havia muntat una guardia que escorcollés el firmament. En aquells països hi ha afició a contemplar el cel. I verament en el nocturn de l'Orient del Mediterrani s'ho mereix. Les estrelles semblen grosses com el puny i dirieu que són grans brillants a punt de caure. Aquells pobles saben llegir el seu cel més que nosaltres. En la primavera de 1934, una tarda, tornant de Betlem, en baixar de l'autobús a la porta de Jaffé Jaffa vaig veure una gran gentada mirant el cel. Com que era encara de dia no se m'acudia entendre què passava. Ho vaig preguntar. "Veieu la lluna i aquella estrella? - em digueren. Doncs bé, la gent espera que quan l'estrella es centri en l'arc de la lluna s'haurà vist en el cel la bandera turca, i això pot ésser un pressagi."

Segun que després del pas dels Magues per Betlem molts jerosolimitans

contemplaven el cel pam a pam a la recerca d'una estrella de gran personalitat, nova i distinta de les altres. Però l'estel de Jesús s'havia fet fonedís.

Veient que els magues no tornaven i convençut que havia estat objecte d'una burla, Herodes - diu l'Evangelista S. Mateu- va entrar " en gran furor."

Per por de fer el ridicol donant oficialment massa importància a uns astròlegs orientals que asseguraven haver vist l'estrella que anunciava el naixement del rei dels jueus, Herodes no va fer acompanyar per la seva policia els Magues en el viatge a Betlem. Certament ara se'n penedia: els Magues no tornaven. Pensar que aquest ridicol era pitjor que el d'haverlos fet acompanyar per tal de comprovar si era cert que havia nascut un rei dels jueus i on, ara l'avergonyia.

Aquest ridicol es resol en una gran tragèdia. Un himne del breviari Romà fa dir a Herodes. " Ha arribat el meu successor ! S'acosta la fi del meu regnat !" L'usurpador del tron dels macabeus i dels osmoneus te por del Cesar, te por dels jueus, te por de la seva propia familia.

En aquest moment el veritable Herodes, nomenat " el gran " per les seves obres públiques, més conegut ara com un " Professional del crim ", es manifesta tal com és. Tenint per segur que tan els Magues com l'Estrella, confirmen,

rient-se d'ell, el naixement del Crist anunciat per les profecies dona ordre de matar els nens que hi hagi a Betlem i als seus voltants. I per no equivocar-se seran morts tots els nens que tinguin menys de dos anys.

Tenint en compte el cens de Betlem en aquella época es calcula que el nombre de víctimes ha d'esser d'una vintena, o potser una trentena o quaranta, segons la interpretació que els oficials i els soldats tinguessin del comarc de Betlem.

Aquells camps de Betlem que havien presenciat l'idili de Ruth i Booz i la infància de David veieren els soldats d'Herodes perseguint les mares i assassinant llurs fills. Segons la tradició, alguns nens moriren a la mateixa cova del Naixement on s'havien amagat llurs mares. També s'ha dit que hi morí un fill d'Herodes que era a dià a Betlem.

L'esglai de Betlem, els plors i gemecs debien esgarrifar aquets indrets on feia poc els àngels havien cantat el "Gloria in excelsis." L'evangelista S. Mateu, en pensar en aquesta matança contempla la tomba de Raquel situada molt aprop de Betlem, i recorda que en altres temps el profeta Jeremies havia escrit: "....." Amb aquests versos patètics comentava Jeremies les deportacions afectuades a la tribu de Efraim, poblada pels des-

cendents del seu fill Josep.

Durant aquestes deportacions el profeta imaginava que els plors de Raquel, enterrada a Betlem de Judá, se senten des de Efraim, a Roma mateix. Amb motiu de la matança ordenada per Herodes podia Raquel Diu S. Geroni -plorar com a seus-els fills de la tribu de Judá i també els d'Efraim que te un comarc als voltants de Betlem. S. Mateu veu en les paraules de Jeremies una veritable profecia: Amb aquets versos patéticos Jeremies comentava una tragédia i n'anunciava una altra. A través dels segles S. Mateu sent l'eco del dels plànys de l'esposa de Jacop que surt del seu sepulcre per plorar tants de fills. I encara ara en passar davant de la tomba de Raquel, és impossible no recordar aquets plors lúgubres que un dia se sentiren fins a Roma d'Efraim. A l'Orient, els morts es ploren amb gemecs i sanglots, amb l'espignet de de l'entranya que s'esquinça.

Aixís amb plors i espignets finia en aquesta pessebrística ciutadeta de Betlem, mare de totes les cançons de breçol, el poema del primer Nadal.

Els historiadors contemporanis d'Herodes ~~no~~ parlex d'aquesta mortaldat de Betlem sens dubte perque aquestes víctimes, infants i fills de famílies modestes no tenien cap importancia política. Es no obstant impossible

negar aquest fet. Bossuet fa observar que quan S. Mateu escriví el seu Evangelí vivien molts contemporanis de la matança de Betlem que no s'havien pas convertit al cristianisme. Tot el seu Evangelí se n'hauria anat doncs anat per terra si aquesta matança no comptés amb el testimoni de tanta gent. I l'historiador Flavius Josphus, el que es mes favorable a Herodes, no hauria pas desaprofitat aquest argument per a rebatre tot l'Evangelí. Però aquest mateix F. Josephus, en resumir el regnat d'Herodes el Gran no es descuidarà de dir: " En considerare lew injusticies de que Herodes es feu culpable davant dels seus súbdits i dels seus próxims parents és impossible no declarar que és un monstre que depassa tota mesura." (F. Josephus, Antiq. Jud. XVI, 5, 4.)

X
X X

L'Església romana ha omplert de tendresa la liturgia de la festa dels Sants Innocents, festa natalícia perque morint en aquest món neixem a la gloria. La rúbrica suspen l'alleluya i imposa els ofnaments morats, o vermells si la festa cau en diumenge, que per esser el dia del Senyor no admet colors de dol.

~~Des de els temps més remots, conserant pel Papat i l'Unitat de l'Església
del segle VI, la festa de la festa del Innocents situada a la cura del dia~~

Naixement

Des de els temps mes remots, començant pel Pelegri Armeni, de principis del segle V, i per Antoni de Plasència, del segle VI, es venerada la tomba dels Innocents, situada a la cova del Naixement de Jesús. Sembla que en aque^{n'}sta cova, per haver—s'hi amagat les mares hi moriren alguns i aquí foren sepultats. I ara cada vespre la liturgia betlemita recorda els Sants Innocents. Durant la processó que ronda per les quintes annexes a la cova del Naixement els escolans canten davant la tomba dels Innocents l'himne del poeta espanyol Prudenci, " Salvete flores Martyrum." " Os saludem diu l'himne— oh ~~fl~~ flor dels martirs, que en el mateix llindar de la vida heu estat arrabagats pel perseguidor del Crist com arrenca la tempestat pel ~~perseguidor~~ les poncelles de les roses. Vosaltres, primeries dels mártirs del Crist, tendres ~~ra-~~ matri del ~~Crist~~ d'anyells immolats, jugueu amb palmes i corones sota l'ara de l'altar."

Tant amatent com la litúrgia el nostre folklore ha volgut secundar-la a la seva manera dedicant al monstre d'Herodes el que mes l'ofenia: essent viu o mort, la riota de la gent. Es probablement, crec jo, en record dels ridicols que va fer Herodes, burlat per la Estrella i pels Magues, que ara cada any per la festa del Sants Innocents la nostra mainada es lliura impunement a f

a fer " innocentades ", i al pleríe- de " plantar la llufa " al primer que bada. Dedicades al primer dels perseguïdors unes quantes innocentades és ben segur, el més gracios dels comentaris.

Tornat a la litúrgia romana, sempre tan profunda, ens dona la clau per a la interpretació moral de la matança dels Innocents.

El gradual de la missa dels Sants Innocents ens fa resar dos versets d'un salm (123, 7-8) que diuen:

La nostra ànima com un ocell s'ha escapat
del llaç dels caçadors.

El llaç s'ha trencat
i ara som lliures.

El nostre socors ha estat el nom del Senyor
que feu el cel i la terra.

Aquest salm fou escrit en acció de gràcies per haver escapat el poble d'Israel al suprem perill dels múltiples atacs dels seus enemics . A primera vista sorpren que la Església rememori aquets versos dedicant-los als nens que no pogueren escapar a la policia d'Herodes. Però fixant-s'hi bé s'observa que aquets dos versets són una meravella de doble sentit, i que poden

aplicar-se a Jesús

Només el cristianisme- en aquestaCova us en adoneu- te el secret de la composició de certes llàgrimes, elíxir incomparable, aigua que purifica i regenera, reliquia del bapisme. No hi ha la presència de cap element de protesta en aquestes llàgrimes. Si ens hem acostumat a no protestar de la mort del Crist de la qual ens en ha pervingut tanta glòria tampoc ens pot escandalitzar la mort dels Innocents.